

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

1 an . . . 20 cor.

6 an . . . 10 "

3 an . . . 5 "

6 luni . . . 2 "

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

TRIBUNA POPORULUI

Număr de Duminică

Nr. 26

Ce vor Românii?

Ce vor Românii?

Vrem dreptate!

Ma! nainte de toate cerem deci pământ! Ca fie-care sătean să aibă pe ara, unde sămăna și secera. Pentru că altfel perim cu zile.

Pământul acesta nu ni-l pot însă da socialistii jidovi din Budapesta, ori că ei ar făgădui aceasta și ori-câți bani ar strânge pentru acei venetici bieții noștri săteni năimiți a se înscrie în socialism.

Nu, ci lucrul acesta se poate alege numai și numai prin încheierea unui partid tare românesc. Toți câți suntem frați, vorbim aceeași limbă, avem aceleași dorințe și suferim de aceleași rele, umăr la umăr să punem, să vadă stăpânirea ungurească nu numai că suntem mulți, dar că toți stăm în giurul aceluiași steag, avem un gând și același simțământ. Ne va cinsti atunci, va sta cu noi de vorbă și ne va îndreptina dacă nu toate cererile noastre drepte, dar cel puțin o parte.

De vre-o cincisprezece ani încoace unde ni-am mai întâlnit însă noi cu Ungurii la sfat? Nicăieri. Pentru că n'am ajuns la Dieta țării deputați români ci doar am tăia în țara cu Ungurii numai la tribunale. Și încă cum? Ei ni-au înnoțat și ei ni-au judecat.

„Turcul te judecă!”, — așa scria încă nainte cu nouăsprezece ani în „Tribuna” cel mai strălucit scriitor al nostru: Ioan Slavici.

Și alegătorii români ce au făcut, aproape pretutindeni? Pe când cărturarii adunați la sfat în Sibiu hotărâu să nu la parte la alegeri făcute cu suflă și beutura otrăvitoare, sătenii, în cele mai multe locuri își vindeau cel mai sfânt drept cetățenesc: pentru bani și beutura, se duceau și-și dădeau votul pentru Unguri și Jidovi cari în sfatul țării făceau și fac legile fără ca pe noi să ne mai întrebe dacă ne plac ori nu.

Așa s'a ajuns, între altele, că și dacă în Dieta țării s'a hotărât să se împartă pământ, s'a dat nu Românilor, ci s'a adus în hotare românești Unguri, întemeind-se așa zisele colonii. Români zeci de ani s'au rugat stăpânirii să le dea lor pământul cămărășesc dacă nu pe vecie, plătindu-l bine, apoi cel puțin în arendă. N'au fost însă ascultați, pentru că nici în Dieta și nici în fața ministrului n'a fost cine să ridice glasul pentru Români, ci și dacă s'a găsit câte un deputat care de silă l-a povăluit pe Români prin Pesta când se duceau la minister să ceară pământ, între patru ochi rămânând cu ministrul, sfătuitu-l a să dea pământul nu Românilor, ci Ungurilor. Așa ni-am pomenit că de azi pe mâine s'au ridicat sate ungurești în mijlocul celor românești, dându-se pământul erarial Ungurilor de vecie și Ovirelor în arendă, ear nu Românilor, cari l'ar fi cumpărat de două ori mai cu preț și ar fi plătit de trei ori atâta arendă cât plătesc arendașii Jidovi. Și nu e înlesnire, pe care comitatul și stăpânirea ungu-

rească să nu li-o facă acestor coloniști, pe când Românul zadarnic și-ar toci opincile cerând vre-un ajutor.

*

Streinii, jidovi și unguri, cunosc și ei serăcia Românilor. Știu, că Românii vor pământ și alte înlesniri economice.

Au năvălit deci pe satele românești și au căutat să-l ademenească pe țărani cu tot felul de făgădueli. Astfel, în toamna anului 1901, când au fost alegerile pentru Dieta, kossuthiștii ce le spuneau fraților noștri din Bihar? Le spuneau: alegeți dintre noi deputați în Dieta; păduri, islaz, văi și drumuri vor fi atunci slobode; vom lua dela vlădică pământurile și le vom împărți între voi, ear rachiu veți pute fierbe fără să mai întrebați de cineva, că legile grele le vom șterge!

Ș'au crezut bieții Români liftelor acele de ovre, luaseră la goană pe cărturarii români cari căutau să-l lumineze, spunându-le să se păzească de vicleni, ș'au ales la Beiuș, Tinca și Margitta deputați Jidovi kossuthiști și luatu-s'au la luptă cu stăpânirea.

Și ce a fost urmarea: mulți frați au ajuns în temnițe, apoi globiți grozav, — ear pădurile sunt tot în stăpânirea vlădicului dela Oradea...

Pentru că nici kossuthiștii, partidul cel mai unguresc, partidul care împotriva stăpânirii se ridică tocmai pentru a o sili să fie și mai vitregă cu Românii, nici socialistii în fruntea cărora stau niște Jidovi vicleni și desmetici, în veacul vecilor nu o să lupte ca Românilor să li-se dea pământ, ci întotdeauna Ungurilor le vor ține parte... Oare Harkány, ales de Români din Făget, nu făgăduise câte toate fraților noștri de acolo? Și totuși pe pământul erarial s'au făcut sate ungurești, și nenorociții de Români n'au urde să-și crească o vacuță, să aibă cu ce nutri mulțimea de copii cari plâng în giurul vetrei reci!

Dacă vom alege însă în toate părțile deputați români, aceștia ar ajunge în Dieta în așa număr, că stăpânirea ungurească vrând nevrând, ar trebui să stea cu ei de vorbă. La ori-ce întemplantare, nu li-ar putea amuți glasul când ar arăta nedreptățile ce îndură sătenii români și astfel năpăstuirile ar mai înceta.

Tot așa, Vlădicia română greco-catolică din Oradea când niște deputați români ar ruga-o să arendeze Românilor pământurile sale și peste tot, să facă înlesniri bieților Români, fără îndoială că i-ar asculta. Pe când Jidovii kossuthiști au strigat împotriva Vlădiciei române nu pentru ca s-o silească a da Românilor pământ, ci pentru-că, peste tot, Jidovul ar vrea să fie dărimată ori-ce Vlădicie, căci numai atunci creștinii ar fi cu adevărat robiți Jidovilor...

N'au deci frații români să asculte nici de kossuthiști nici de socialistii Jidovi, căci și unii și alții sunt străini de dorințele românești, și unii și alții caută să se procopsească mai presus de toate pe ei însuși: prostind pe Români, s'ajungă

adică deputați și să trăiască în Pesta ca niște boieri și legi să ne facă, încât nici Tatăl nostru să nu-l mai zicem în limba maicii noastre, ci ungurește, căci așa vor kossuthiștii; cât despre socialistii jidovi, aceștia ar desfința și crucea!

Crucea și biserica ni-a fost însă nouă Românilor veacuri de-a rândul pavază. În giurul ei ni-am strâns când furtună grele s'au abătut asupra neamului românesc. Prin ea ni-am păstrat limba și obiceiurile și vatra strămoșească am apărât-o luptând sub semnul crucii când hordele păgâne năvăliseră asupra țării.

Socialist creștin, mai înțelegem s'ajungă Români, dar socialist care să se ia după niște venetici streini de sângele nostru, asta numai cei lipsiți de judecată sănătoasă o pot face.

Da, kossuthiștii când cerșeste pe sate votul Românului făgăduiește marea cu sarea, făgăduiește că va ajuta ca sătenilor noștri să li-se dea pământ. Ce fac însă în Dieta kossuthiștii, chiar acum? Zic că nu dau Impăratului bani și ostași decât numai dacă armata împărătească s'ar face națională ungurească,

Care Român vrea asta?

Și făgăduiesc pământ și socialistii jidovi. Ba scot și foi românești. Cine a văzut însă vre-un Jidov, fie chiar socialist, care în foate ungurească să recunoască dreptatea Românilor și să spună, sus și tare, că Românii să aibă drepturi d'opotriva cu Ungurii?... Găsit-u-s'a în Dieta vre-un Jidov, (deși sunt destul acolo) care să apere vr'odată pe Români? Cum să și atbă atragere pentru noi niște Jidovi din Budapesta, veniți acolo din Galiția, cari nici limba nu ni-o știu și peste tot, nu ne cunosc de loc, ci ne socotesc bunți cel mult să ne — tundă?! Oare Jidovii de pe sate pe ale cui spate se îmbogățesc?

Dreptate și pământ, da, vor căpăta sătenii noștri. Nu însă luându-se după socialistii Jidovi, cari îi pot cumpeni să ajungă cel mult în necaz, ci strângându-se cu dragoste în giurul frunțașilor lor firești și luptând cu bărbăție ca aceștia să ajungă în număr cât mai mare în Dieta. Acolo apoi, pe calea legii, vom isbuti să stoarcem, o parte, cel puțin o parte din câte ni-se cuvin.

Că ce poate să facă un singur Român ajungând în Dieta, dovadă e vorbirea pe care tinerele deputat Dr. Vlad a rostit-o Mercuri în fața Ungurilor. Cetiasc-o țărani noștri, pună-și mâna pe inimă și mărturisească toți, că din sufletul lor a vorbit. Și să înțelebe: oare s'ar găsi vre-odată un Ungur ori Jidov, kossuthist ori socialist, care să îndrăznească a pași astfel în luptă pentru drepturile Românilor?

Nu va fi deci greu să aleagă între naționaliștii români și socialistii streini. Asculte-și inima!

Russu Șirbanu.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

Presa maghiară întreagă se ocupă de vorbirea pe care a ținut-o la 8 Iulie n. în Dieta deputatul naționalist Dr. Aurel Vlad. Marele ziar unguresc „Budapesti Hirlap” scrie un articol de fond sub titlul Activitatea română. El vom reproduce în întregime.

Dr. Aurel Vlad în Dieta.

In ședința de Mercuri 8 Iulie a Dietei din Budapesta s'a întâmplat un lucru ce de 15 ani nu s'a mai văzut: s'a ridicat un glas românesc, care li-a spus-o Ungurilor drept în față că stăpânirea lor apasă pe Români, după cum a arătat și ceea-ce trebuie să se facă pentru ca Românii să fie mulțumiți și ei în patria pentru care dau sângele și avulul lor.

Cel care a vorbit în Dieta în acest înțeles, a fost Dr. Aurel Vlad, ales, nainte cu o lună, deputat naționalist în cercul Dobra.

A vorbit cu minte, ca un bărbat luminat ce este, ș'a vorbit cu foc, ca fiu al unui popor în suferințe. Insuși „Egyetértés”, foaia kossuthiștilor îl înfățișează în plăcută lumină, scriind despre el că: „este un tinăr foarte viu și cu temperament”. „Alkotmány”, foaia clericalilor, scrie: „S'a dovedit vorbitor curajos, care dacă va mai avea în giurul său și pe alții, va face încă multă durere de cap guvernului.”

Ear „Budapesti Napló”, foaia lui Vész, scrie: „Tinerul român părinte al patriei este vorbitor cuminte și știe bine ungurește; n'a fost agresiv, ci viclean și în două înțelesuri. La tot cazul este mai primejdios decât ceilalți dintre deputații naționaliști (sârbi și slovaci.) L'au întrerupt des dar tot l'au ascultat până în capăt. E om isteț.”

Insemnătatea cea mare a vorbirii lui Vlad este că întâia oară, se ridică glas românesc împotriva celei mai mari nedreptăți ce ni-a făcut ministrul unguresc, înainte cu nouă ani, oprind activitatea comitetului partidului național român, după cum oprit-a și conferențele naționale românești, cari s'au ținut dela 1881 până la 1894 în Sibiu.

Elă în întregime

Vorbirea lui Dr. Vlad.

Aurel Vlad: Onorată Dieta! Vorbesc ca reprezentantul unei direcții noi, ca deputatul unui partid, care de multă vreme n'a fost reprezentat în parlament... (Strigăte din dreapta: Nici odată nu va fi un asemenea partid!)

O vor dovedi aceasta alegerile viitoare că da, vom fi reprezentați aici în număr de cel puțin 18-20, ori-ce veți face. (Strigări din dreapta: Nici odată! Sgomot mare) Presidentul (sună): Mă rog să fie liniște!

Aurel Vlad: Onorată Dieta! Cred că fiecare deputat are dreptul să vorbească în parlamentul ungar și precum eu am ascultat pe fiecare, așa aștept și eu dela On. din dreapta să-mi dea și mie ascultare, căci m'a trimis aici un cerc electoral, care poate pretinde dela On. domni să dea ascultare deputatului care-l reprezintă (Strigări din dreapta: Dar n'ai spus nimic!)

Rakovszky István: Nici nu l'afi lăsat, să vorbească! (Sgomotul se continuă.)

Presidentul (sună.) Mă rog pentru liniște!

Aurel Vlad: Am spus că sunt aderentul partidului-național românesc, și dacă

n'am ales cu programul aceluia partid, cred că mi-e permis, să mă provoc la asta. (Să auzim! Să auzim!)

Ajunghind la situație și la propunerea dlui ministru (S'auzim! S'auzim!) mai întâi de toate doresc să constat, că deși colegul contele Zichy János, n'a avut deplină dreptate, când a zis, că parlamentul maghiar e în stare de faliment, are dreptate într'atâta, că parlamentul și-a sistat deplin plățile (Mișcare în dreapta.)

Spre adevărarea faptului, că plățile parlamentului Ungar s'au sistat cu totul, să mi fie de ajuns a mă provoca la impregurarea că n'a putut discuta proiectele militare. La tot cazul e o stare de plâns. On. Dietă, că majoritatea nu-și știe să-și realizeze voința în parlament, și după modesta mea părere, cauza că s'a ajuns acest caz constă în faptul, că la noi parlamentarismul e falsificat și că minoritatea, care a luptat cu arme parlamentare, cel puțin se poate provoca la aceea, că majoritatea aceasta nu este expresiunea fidelă a majorității naționale. (Așa e! în stânga extremă. Vii contraziceri în dreapta.) Aceasta dă putere minorității (sgomot), ear dacă D-Voastră vreți, să îmbunătățiți situația de față, atunci nu veți sta alt mijloc la îndemână, decât o schimbare totală a sistemului, o astfel de schimbare de sistem, care va pune națimea în stare, de a-și exprima credincios voința cu ocazia alegerilor. (S'auzim! S'auzim!)

Dacă D-Voastră vreți, ca să se restitue ordinea și pacea în parlament, atunci s'aduceți o astfel de reformă parlamentară, să faceți astfel de alegeri, la cari națimea să-și exprime dorința așa după cum vrea în parlament, căci eu așa cred, că nu exprimă fidel voința unei națiuni parlamentul, din care naționalitățile lipsesc aproape cu totul. Bar. Feilitzsch: Pentru-ce ați fost pasivisti?

Barta Ödön: Poporul nici n'a fost pasivist, numai conducătorii! (Zgomot general.)

Președintele: (sună) Liniște!

Aurel Vlad: Mi-se pare, că acei domni deputați, cari sunt mai vechi în această Dietă, știu, că au fost aici oarecând deputați de naționalitate română, dar a venit regimul Tisza și i-a trântit, a venit regimul cu care n'ați fost îndestulați nici D-Voastră, și cu care nu suntem nici noi îndestulați.

Boncz Miklós: Ați fost pasivisti.

Aurel Vlad: Dară fost-am, pasivitatea am enunțat-o de silă, am enunțat-o pentru-că n'am putut să alegem nici un deputat, pentru-că ne-au împedecat gendarmii cu baionete, ca să nu poată vota alegătorii noștri. (Zgomot mare și contraziceri în dreapta.) Zboray Miklós: Nici n'am văzut nici odată gendarmi la alegeri. (Ilaritate în stânga.)

Aurel Vlad: Atunci când au trântit pe kossuthistul G. Papp, care a fost totodată și român, ni-s'a dat o dovadă splendidă, că sub acel guvern, pe lângă un așa sistem de alegere n'avem ce căuta la alegeri. Pentru asta am hotărât pasivitatea. Am făcut-o destul de rău, căci de am și văzut, că guvernul luptă cu arme silnice, noi trebuia să primim lupta, și trebuia să silim guvernul, ca să aplice ori-ce silă față de noi, ca să putem zice cu tot dreptul, că iată, suntem scoși din parlament (Zgomot în dreapta.)

Baronul Feilitzsch: Asupriților!

Aurel Vlad: Da am fost și suntem asupriți, ... (Strigări în dreapta: Unde!) Da, suntem asupriți atunci, când se susține un cens așa zicând absurd numai pentru-că se tem, că nu vor sosi mai mult atâta deputați guvernamentali din Ardeal ca până-acum (Zgomot mare în dreapta.)

Leszky: Valahit din Bihar votează după un cens de patru ori mai mic decât ungurii. (Zgomot mare)

Președintele: On. domni deputați! În parlamentul maghiar e datorința mea, să aprd pe orator în interesul numelui liberalizmului țării ungurești, și cu cât cine va e mai izolat în acest parlament, cu atât mai mult să asigur libertatea de a-și exprima părerile. (Aprobări vii generale) Rog deci pe domni deputați din toate părțile, că în privința asta să-mi stea într'ajutor. (Aprobări vii.)

Aurel Vlad: Mă supun cu deplină mulțămire enunțului domnului preșident când îndeamnă pe zgomotoșii mei colegi la liniște. (Mișcare în dreapta.)

Președintele: Rog pe On. d. deputat ca îndestulându-se cu admoniarea preșidentului, asta din parte-i să nu o comenteze. (Aprobări vii și ilaritate în dreapta.)

Aurel Vlad: On. Dietă! Că parlamentarismul e în faliment, ne dovedește mai clar faptul, că după căderea lui Bánffy numai așa s'a putut crea o situație regulată, parlamentară, că majoritatea a fost silită să facă pact cu minoritatea; în înțelesul înviorării acesteia guvernul a fost silit să aducă niște

legi, și să le voteze. Acest compromis a fost violarea principiului majorității

Ugron Gábor: Nu-și așa! Acesta nu e principiu de domnire!

Aurel Vlad: Acest pact dovedește, că majoritatea n'a fost și nu e în stare să-și realizeze voința în parlament. Aceasta după părerea mea e imparlamentar, nu e cu cale, și totuși e așa. Asta nu se ajută însă cum crede dl deputat Hieronymi, ca să se protesteze contra lor și de vreau să ajute oarecum în starea aceasta, trebuie să se caute toate pricinile cari au dat naștere acestei stări. După modesta mea părere situația de azi se reduce la două principii. Una e, că în urma întocmirilor dela 1867 au ajuns la suprafață în parlamentul maghiar principii imparlamentare, că sunt în parlament partide, cari nu sunt în stare a forma guvern (Aprobări în stânga extremă.) Eu cred, că e în contra parlamentarismului, ca în parlament să fie partid fără putere de a forma guvern.

Cealaltă pricină e că guvernele 67-iste urmează o politică de tot greșită de naționalități. (Mișcare), atunci, când au scos aproape cu totul naționalitățile din Dietă (Strigări în dreapta și în stânga: Nu-i drept! Nu le-a scos nime!)

Președintele: (sună) Liniște!

Bakonyi Samu: Naționalitățile n'au drepturi speciale —! Nu e permis să se spună aici astfel de lucruri. (Afirmări din partea opusă.)

Vlad: Zic numai că naționalitățile n'au drepturi particulare electorale. Dar și naționalitățile sunt cetățeni maghiari și așa ca cetățeni ai statului au și drepturi politice. Noi nu ne putem eschide și nici nu voim să ne eschidem dela împlinirea datorințelor ca cetățeni ai statului; așa dară dorim și avem dreptul să dorim, ca și noi să ne bucurăm de aceleași drepturi ca ceilalți cetățeni ai statului.

B. Feilitzsch Arthur: Aici nu s'a întemplat despoiere de drept! (Aprobare în dreapta, o voce din stânga: De ce fel de drepturi ați fost despoiați? Sgomot în continuu.)

Barta Ödön: În nici o parte a lumii naționalitățile n'au atâtea drepturi, ca în țara asta. (sgomot. Președintele sună)

Vlad: D-nii deputați pot face sgomot dar pe mine nu mă vor scoate din ogașe. Dacă eu în ascult pe d-nii, aștept, ca și pe mine să mă asculte (Sgomot în continuu). Pe urmă Vă privește pe D-Voastră dacă împărtășiți opiniunile mele sau nu? (S'auzim! S'auzim!)

După ce arată că parlamentarismul maghiar târgește și că nici un guvern unguresc nu a respectat legea de naționalități, deși la 1867 chiar Tisza se arăta foarte liberal și promitea căte toate, urmează:

Vlad: Dar naționalitățile au existat, și există și azi, cu toate-că această lege nu s'a executat.

Gál Sándor: Cu legea aceea au creat naționalitățile.

Vlad: Le-a creat Dumnezeu, nu legea. (Mișcare.)

Barta Ödön: Dar s'a și căit, așa-mi pare. (Ilaritate generală)

Vlad: On. d. ministru-preșident a făgăduit adică în programul său că va guverna pe baza legii, dreptului și dreptății, în această făgăduință se cuprinde și aceea, că guvernarea sa va fi continuarea guvernamentului trecut, prin'urmare va guverna pe baza principiilor pe cari a guvernat și Coloman Széll.

Ugron Gábor: Fiindcă-și primește mameluții, dar de nu i-ar primi, atunci ar fi alt guvern. (Sgomot. O voce în stânga: Astea-s numai vorbe.)

Vlad: E cu totul altă întrebare, că e frasă, sau ba? Dacă ministrul-preșident o spune, trebuie să o cred, până-când nu mă voi convinge despre contrariul. Așa cred, că aici se cuprinde și aceea, că va executa și legea despre naționalități, pentru-că și aceea e lege. Considerând însă, că și fostul guvern a făgăduit aceasta și totuși n'a executat-o, îndrăznesc a întreba pe on. d. prim-ministru: că dacă voește a executa toate legile, are voință a executa și această lege? (Mișcare în dreapta.) Pentru-că așa stăm și cu legea de naționalități, că ce se cuprinde în ea nu se execută, ce însă nu se află în ea, aceea se execută. (Sgomot, mișcare și strigări din dreapta: Ce e aceea?) Voiu explica, deși va trebui să fac un mic incunjur (Strigări în dreapta: asta e la ce te pricepi!) ca apoi să pot reveni la chestie. Aceasta e o chestie foarte însemnată, de drept constituțional și drept public, așa că la discutarea ei va trebui să dispară părețele despărțitor. (Strigări: Noi! Noi!) Cu ocazia trecută, atunci când condeputatul

Olay Lajos a adus înaintea vătămarea libertății presei, parlamentul maghiar a dat dovadă strălucită, că atunci când e vorba de vătămarea siguranței dreptului constituțional al cetățenilor, dieta maghiară e una. Eu doresc acum a aduce la cunoștința on. Dietă un alt caz, tot atât, ba poate și mai însemnat. Așa știu, că cine se pricepe la dreptul public, cine e în curat cu principiile parlamentarismului și libertatea constituțională, acela va zice că guvernele cari au dat aceste ordine, au violat fățiș constituția și au călcat legea. (S'auzim! S'auzim!) Este în parlamentul ungur vr'un singur membru, care ar trage la îndoială, că cetățenii au drept liber, să formeze partid politic după convingerea lor. (Mare sgomot și strigări în dreapta și stânga extremă: Numai să nu fie în contra statului! S'auzim! S'auzim! Președintele sună.)

B. Feilitzsch Arthur: Acesta e comitetul din Sibiu.

Rákorsky István: Și noi am fost antipatriști în ochii D-voastre. (Mare sgomot.)

B. F. Arthur: Pentru-ce aperi naționalitățile? (S'auzim! S'auzim!)

Președintele (sună) Liniște, onorată Dietă, ca dl deputat să-și poată desvolta ce are de zis.

Vlad: Așa cred, că dreptul cetățenilor statului de a-și propaga principiile politice așa cum corespund convingerilor lor, nu se poate trage la îndoială (Mare sgomot și strigări: Vorbește rafinat!) Așa cred, că guvernul trebuie să respecte aceste convingeri. (Strigări: Dacă nu sunt contrare statului.)

Ugron Gábor: Aceasta o constată birămea

Vlad: Dacă cineva face vre-o fărădelege, poștim a-l închide, măcar și ministrul să fie. E dreptul netăgăduit al cetățenilor de a urma și propaga acele principii politice, cari corespund convingerilor lor. Așa stă lucrul, și nime nu va afla nici în constituție, nici în legile noastre nici un fel de paragraf, în care să se zică, că cutare ori cutare partid politic e oprit a se constitui.

Visontai Soma: E în codicele penal, când e a se urmări.

Vlad: Este oare înscris în vre-o lege dreptul ca guvernul să poată zice activitatea ori existența cutărui partid politic nu este în interesul țării? (Sgomot în dreapta.) Aceasta s'a întemplat, și s'a întemplat tot mai cu partidul național român, funcționarea căruia a oprit-o prin ordin ministerial și s'a decis, că întruirea unei asemenea adunări politice formează transgresiune și se pedepsește cu ban și închisoare. (Strigări în dreapta și stânga extremă: Bine a fost!) Așa cred că partid politic se poate forma.

B. Feilitzsch Arthur: În contra patriei nu! Acolo însă au făcut și Memorandul.

Lukács Gyula: Pe toți aceia cari au făcut Memorandul ar trebui întemnițați. (Sgomot în dreapta și stânga extremă.)

Președintele: (sună) Liniște. Nu conturbați pe vorbitor în continuu cu întrepreri.

Vlad: Nu poate fi în țeara aceasta un om cunoscător de lege și drept public, care ar îndrăzni a trage la îndoială dreptul cuvintelor mele. (S'auzim!) Că doară nu este lege, care să poată opri cetățenii ca să nu-și împărtășească vederile și convingerile lor politice. (Mare sgomot în dreapta și stânga extremă.)

Lukács Gyula: Dacă nu e contra statului.

Vlad: Nu există lege care să îndreptățească pe ministru, ca să disolve un partid politic (Sgomot mare în dreapta). Esclamări în stânga extremă: Dacă nu-i contra națiunii! Președintele sună clopoțelul.)

Dar partidul socialist e național? (Sgomot.) Și funcționarea partidului socialist totuși nu este oprită, nici suspendată. Ș'apoi, eu cred că la ceea-ce au drept socialiști, și noi avem drept (Sgomot mare).

Sunt în rătăcire deputați, cari cred că un partid politic s'a format iacășa din caraghioslic. Partidele politice se formează pentru-că cetățenii respectivi să se valideze într-o direcțiune oarecare, în care nu se pot valida în cadrele activității altui partid politic; și de-aceea se grupează separat (Sgomot). Dacă aceste principii politice sunt juste sau nu...

Batha Miklós: E tot una; nu i așa?

Vlad: ... da, e tot una (Sgomot mare în dreapta și stânga.)

Bartha Miklós: Și dacă ne vor aprinde casele!

Vlad: Dacă cineva săvârșește fărădelege, poștiți și-l aplicați rigoarea codului penal, sau ori-care din celelalte legi. De aceea sunt legile!

Pap Zoltán: Chiar și tendința de formare este a se pedepsi!

Lukács Gyula: D-voastră v'ați dus la Viena să ne păriți împăratului (Sgomot).

Vlad: În țeară sunt cetățeni cari aprobă principiile în virtutea cărora am fost ales deputat. (Sgomot în dreapta și stânga. Strigăte: Care-s acele principii?)

Sebess Dénes: Tradarea de patrie.

Vlad: Asta nu-i tradare de patrie. Și se înșală grozav dl deputat crezând că eu sunt trădător de patrie. Protestez hotărât, în contra acestor învinuiri, după cum protestez și împotriva faptului, de-a fi învinuit cu tradare de patrie cetățenii, fără vre-o dovadă că ei cur și când au vindut patria.

Eu nici nu-mi pot închipui om atât de orbit și dejosit, încât să fie în stare a-și vinde patria.

Lukács Gyula: Ei da! El înțelege patria valahă; ori înțelege patria maghiară?

Vlad: Declar că da, din toată puterea mea voi lupta pentru înflorirea, mărirea și fericirea patriei (Aprobări). Aștept însă, ca cel puțin ceea-ce la alții se considera de virtute, să nu se socotească păcat, când eu o săvârșesc. (Strigăte: Ce?)... Înțeleg alipirea către neamul meu.

Eu, onorată Dietă, doresc să fiu cetățean credincios al patriei. Nu recunosc însă nici țării nici nimărui dreptul să dozească să fiu necredincios națiunii mele și să mă lapd de originea mea (Sgomot mare în dreapta și stânga. Strigăte: Nimeni nu dorește asta.)

Feilitzsch: Nu dorim, numai să recunoști supremația națiunii maghiare.

Vlad: O să fie privilegiu a vorbi și despre asta; observ însă, că întreprerile acestea lungesc vorbirea mea, ceea-ce ar fi spre placul obstrucționistilor. Ei bine, nu o să alunec pe terimul acesta, pentru că în principiu sunt contra obstrucțiunii. Cât privește programul privitor la naționalități al d-lui prim-ministru, spunând drept, nu-l prea aliu de lămurit. Dl prim-ministru, între altele, zice (cetește)... „fînta statului ungăr așa cred a o servi mai bine, dacă voi întări ungurismul”. Aceasta este fînta lui de căpetenie. Bine. Primim. Dar asta să nu se facă pe socoteala noastră. Aprob și socot că a lovit cuiul în cap, când a zis: „Să nu creadă nimeni în țeara aceasta, că interesele naționalităților se vor despartii de la naționalitatea maghiară”.

Nici eu nu le despart. Dacă naționalităților atunci v-a plăcut, și d-lui prim-ministru — naționalitatea maghiară v-a plăcut, dacă și ungurii o vor fi fericite, dacă și ungurii o vor fi fericite, dacă și ungurii o vor fi fericite. Nu va trage însă nimeni la bătaie, că întors; și țeara noastră va fi fericită, dacă fiecare naționalitate va fi bine și fericită.

Veres József: ... socoteala noastră.

Vlad: Țeara noastră va fi mare și fericită, dacă atîi maghiarii și serbuli, slovacul și românul, și toți cetățenii în această țeară. De care de d-lui prim-ministru și partidul pe care îl sprijină și care în privința aceasta a păcătuit foarte mult, în privința asta nu-mi dă nici o cheazăie, nu-i votez încredere. (Strigăte în dreapta: Slava Domnului!). Foarte mulți dintre cei cari strigă acum, sunt aleși în cercuri românești. O să ne îngrijim să nu mai ajungă aici.

Feilitzsch: Ce amenințare este aceasta (Aprobări în dreapta. Strigăte: Nu s'au teme nimeni!)

Vlad: Mult stimatul domn deputat Zichy János de asemenea a spus-o că liberalismul a dat faliment. Liberalismul de fapt n'a dat faliment, pentru-că la noi liberalismul nici n'a existat. N'a existat pentru-că în chestiile de drept public și zisul partid liberal nu numai că n'a făcut politică liberală, ci hotărât a urmărit o direcțiune reacționară (Aprobări în stânga extremă). Așadar este instituțiune liberală atotputernicia fișpanului și instituțiune liberală dreptul de candidare al spanului și fișolgarăului, e instituțiune liberală instituția Casei de sus? Eu cred că nu sunt instituții liberale. (O voce din dreapta: Dar sunt de trebuință!) Totul de trebuință, ce promovează menținerea puterii partidului liberal! (Așa e! Așa în stânga extremă. Mare sgomot în dreapta și stânga.)

Szöts Pál: Că v'e brodiră!

Vlad: În aplicarea silniciei, da, aceasta sunt liberali domni!

După-ce onor. guvern se sprigine pe așa partid, eu nu pot să am încredere pentru dînsul (Vii strigăte din dreapta: Har Domnului!) și nu pot lua la cunoștință programul dlui ministru-președinte.

Lupta în comitat.

Congregația extra-ordinară a comitatului Bistrița-Năsăud s'a ținut în 1 Iulie la orele 10 dimineața sub prezidiul comitetului suprem. Prezenți puținii membri, dintre Români: G. Domide, Ioan Marginean, Iacob Rusu, Dr. A. Mondă, Dr. D. Login, Dr. V. Onișor. Din obiectele pertractate remarcăm următoarele: *Ministrul a nimicit conchiusul congregației de a se tipări foaia oficială a comitatului în 3 limbi.* Foaia acum va apărea numai în Oct. s. c. abonamentul anual va fi de 18 cor. Substituit al președintelui dela sedria orf. va fi dl asesor P. Cutean. Ajutoarele și urcările de plată votate de comunele Lușca, Romuli, Zagra, Coșnaș, Borgo-Joseni s'au aprobat. Conchiusul comunei Zagra pentru ajutorarea bisericii pe timp de 20 de ani cu câte 500 cor. de asemenea s'a aprobat. Alegerile membrilor primăriei din Mocod și Tăure s'au nimicit. Rugarea comunei B. Joseni de a fi luat drumul din valea Dornel în rețeaua drumurilor vicinale s'a respins. Budgetele și preliminarele mai multor comune s'au aprobat.

De ce-s săraci Români?

Cuvențarea cu care dl Emanuil Ungurian a deschis adunarea generală a despartământului Timișoara al Asociațiunii, ținută la 14 Iunie 1903 în Mehala.

(Urmare și fine).

În Cerna nainte de 50 de ani întreg teritoriul urbarial cam 3000 de iughere a fost al românilor, până acum au pierdut la străini a treia parte; români mai au cam 2000 de iughere.

În Toager a fost întreg teritoriul urbarial al românilor, până acum au pierdut două părți la străini, mai au a treia parte.

În Șag mai mult de jumătate din teritoriul urbarial a trecut dela români la nemți, asemenea și în comuna Obad.

În Jebel nainte de 50 de ani întreg hotarul urbarial a fost al românilor, până acum cam jumătate au cumpărat străinii dela români.

În Utvin a trecut jumătate din pământul urbarial, dela români la străini.

În Giroc în restimp de 50 de ani au trecut dela români la străini 700 de iughere, români mai au cam 3500 de iughere.

În Voiteg nainte de 50 de ani pământul urbarial cam 4000 de iughere, a fost al românilor, până acum două părți au cumpărat nemții dela români, români mai au acum cam a treia parte.

În Stamora-română întreg hotarul urbarial de 1800 de iughere a fost al românilor, până acum a treia parte a trecut la nemți.

În Sacoșul-unguresc comună curat românească, români nu voiau să plătească dările publice, apoi mai făceau și datorii pe la anul 1890 au început licitațiile și români au pierdut până acum cam 300 de iughere de pământ la străini.

În Folea pe la anul 1850 din hotarul urbarial au fost trei părți a românilor și a patra parte a nemților căci deja atunci era acolo o colonie nemțească: acum 3 părți din pământ e al nemților și a patra parte a românilor.

În Murani pe la anul 1850 întreg, hotarul urbarial cam 3600 de iughere castrale a fost al românilor, până acum au pierdut români a treia parte la străini.

În Petroman români au avut nainte de 50 de ani întreg hotarul urbarial până acum a trecut cam a treia parte la străini.

În Macedonia din 2000 de iughere, a treia parte a trecut la străini.

În Chișoda întreg hotarul urbarial a fost al românilor, până acum au pierdut români două părți la străini, români mai au cam a treia parte.

În Sântmihaiul-român întreg pământul urbarial de 5000 de iughere a fost al românilor, până acum peste 2000 de iughere au pierdut la străini.

În Sinersig români au avut 900 de iughere din care până acum au pierdut cam 300 de iughere la străini.

În Căpet întreg hotarul urbarial a fost al românilor, până acum mai mult de jumătate a trecut la străini.

În Mănăștur români au pierdut a cincia parte din pământul lor.

În Beregsu tot hotarul urbarial de 6000 iughere a fost al românilor, până acum cam a treia parte au pierdut la nemți.

În Mehala nainte de 50 de ani au avut români 2000 de iughere, astăzi mai au cam 1200.

În Icloda, din 840 de iughere, români au pierdut cam 540 la nemți, mai au acum cam 300 de iughere.

În Aga (Brestova) la anul 1810 a fost segregăția a unei părți a hotarului, și în conspectul urbarialistilor, carele se află la actele urbariale, nu obține nici un străin locuitorii satului erau români, tot pământul urbarial a fost al lor, au început însă a veni nemți și slovaci în comună și au început a cumpăra moșiile dela români; după statistica dela anul 1900 sunt nemți și slovaci 545, iară români 383; din pământ au acum nemții și slovaci cam două părți și români mai au cam a treia parte.

Tot în asemenea măsură au pierdut români moșiile lor mai cu samă la nemți în Ciacova, Ghilad, Parța Băratear, Călacea, Hodoni, Giroda, Sânt-Andraș, Becicherecul mic, Berinci Utiuc, Unip, Liget, Banloc, Tolvadia, Giulez, Terenteaz și Seciani.

Comune românești care și până acum și-au păstrat moșiile sunt; Babșa, Belinț Topolovețul-mare, Feneac, Șustra, Budinț, Ictar, Secusig, Dragăina, Sirbova, Hitiș, Cheveregul-mare, Blajova, Moșnița, Bokoveț Bazeș, Remetea și Iezvin; din vreo câteva comune n'am căpătat până acum date.

Acum e la loc să punem întrebarea, că de unde, vine de nemții cumpără pământurile românilor? Iacă de unde. Nemții totdeauna au pus mare pond pe școlile lor, totdeauna au grijit de școli bune și învățători buni, au trimis și acumă trimit copii lor la școală; pentru neamț chiar cât de sărac să fie, și ori câți copii să aibă, ar fi cea mai mare rușine, dacă copiii lui n'ar umbla la școală; nemții și după ce iasă din școală s'au de at cu cetitul și ceteșc și astăzi cărți și jurnale, chiar și la biserică merge cu cartea de rugăciuni; în satele nemțești rar sunt cășile la care să nu umble jurnal; prin cetit nemții s'au luminat și deșteptat, li s'au lărgit vederile, au devenit mai înțelepți și prin aceasta și mai prevăzători, mai muncitori și mai cruțători; deșii înțeleg spiritul timpului; afară de dumineci au puține sărbători, portul lor o simplă și ieftin. Nu țin ospete lungi, nici pomeni fără rațiune, nu fac datorii, femeile lor se întrec cu bărbaii la lucru, țin mare curățenie în casă și știu ferbe; este o ambițiune înrădăcinată în poporul nemțesc a agonisi moșie și a deveni stăpân; în sate nemțești concubinate nu sunt; au aceea însușire morală că se înmulțesc; neamtu dacă n'are pământ își dă băieții la măestrii; nu numai în satele nemțești dar și în cele românești meseriașii sunt mai esclusiv numai nemți, ei sunt rotari, măsari, fauri, tinichieri, pălărieri, frânari, funari, zidari, păpușari, bărbări și cu meseriile fac avere; din contră români totdeauna au avut școli slabe, de nimic n'au grijit așa de puțin ca de școală, salariul învățătorului nu-l plătesc regulat, n'au trimis și în parte nici acum nu trimit copii la școală, n'au avut ambițiunea, ca copii lor să capete învățătură, mai cu samă femeile au ramas de tot fără școală și fără învățătură, nimic nu sunt acum mai deșteptate, mai luminate, și mai bune economice, de cât nainte de 50 de ani, pierd mult timp cu cosutul și împodobitul vestimentelor lor, curățenia în casă

și în curte încă n'au învățat-o dela nemțicilor, nu știu ferbe; ieu vorbesc despre despartământul Timișoara, doamnele române nimic nu fac pentru rădicarea nivelului cultural al țărancii române; tineretul român după ce iasă din școală nu se mai ocupă cu cetitul, ce a învățat în școală în scurt timp a uitat, școala de repetiție în cele mai multe sate nu se ține, la acest rău poartă vina și preoții și învățătorii; poporul nostru ține multe sărbători, ospete și pomeni lungi, ține posturi și se nutrește rău și prin aceasta devine slab de lucru prea ușor face datorii și poartă procese: nu merge la meserii, nu învață nici o măestrie, tot de ce are lipsă la economie, cumpără dela străini: aceste slăbiciuni și defecte îl face pe poporul nostru inferior celui nemțesc dar și celorlalte neamuri conlocuitoare; poporul nostru fără școală din trecut a rămas cu vederi mărginite, n'a înțeles, că acum trebuie cu mult mai mult și mai bine să muncească și să cruțe, cu mult mai mult să învețe și să gândească la viitorul său, decât a fost de lipsă în timpul stremșurilor sale.

Dar dintre toate mai cu samă două slăbiciuni mari are poporul nostru, una e, că prea ușor să deslipește de moșia sa, și alta că nu să înmulțește.

Cum că perde din moșie, am văzut mai sus; acum să vedem și tristul adevăr referitor la scăderea numărului pe baza datelor statistice dela anii 1869 și 1900.

În Drăgoești la anul 1869 au fost 1220 români, la anul 1900 au fost 955: în Ficalar la anul 1869 au fost 1091 români, acum sunt 945: în Căpet au fost 789 acum sunt 691.

În Cerna au fost 971 acum sunt 748: în Petroman au fost 2300 acum sunt 2034: în Remetea au fost 3493 acum sunt 1347: în Belinț au fost 1473 acum sunt 2884 în Budinț au fost 1198 acum sunt 1002: în Hisiast au fost 802 acum sunt 709; în Ictar au fost 998 acum sunt 848: în Chizeteu au fost 1448 acum sunt 1382: în Siclaș (Șușanovița) au fost 1206 acum sunt 1085: în Seciani au fost 2232 acum sunt 1923 și așa mai departe în toate comunele, populațiunea română scade.

Perdere în număr aduce cu sine și pierdere în pământ, pentru-că acel popor care perde din număr, acela perde și din teren, și cu timpul va fi stăpân de acela, care se înmulțește.

Acum să vedem ce sunt urmările, că poporul nostru a pierdut pământul său? Urmările sunt, că aceia, care și-au pierdut moșiile, se fac socialiști: în comune românești se țin mari adunări socialiste.

Cine ar fi cugetat încă nainte de vro câțiva ani, că români, care ținneau la neamul lor, la limba lor, la legea lor, acum de odată să devină socialiști? Cugetă doară, că prin socialism se vor mântui de miserie și sărăcie? tare se înșală, dar aceasta vor vedea-o mai târziu. Ce folos au, că sau făcut socialiști: iacă ce folos: umbla la adăncări, plătesc taxe, au cheltuieli și perd ce e mai scump, adică timpul.

Să facă români socialiști probă și să întrebe pe un socialist de alt neam, carele de 20 de ani tot socialist a fost, că ce folos a avut, că a fost socialist, se vor convinge, că sărac a fost nainte de 20 de ani, când s'a făcut socialist, și sărac e și astăzi.

Bine să și însemneze români, că numai munca einstă și cumpătul înțelept scutește pe om de miserie și sărăcie.

Perdere averilor mai are ca urmare și acea, că români acum au început a emigra la America. Cine ar fi cugetat, că acest popor, carele de 1900 de ani locuiește p'acest pământ, acum să-și părăsească vatra părintească, satul în care s'a născut și crescut? până a avut avere, n'a știut să și-o păzească, acum foamea și sărăcia împinge să ia lumea în cap și să se peară în țări străine printre neamuri străine. Numai din comuna Beregsu s'au dus

până acum preste 50 de persoane, dar din epistoalele lor, ce scriu acasă, se vede, că nu voesc să moară în America; plătin-duse acolo lucru mai bine, ei zic, că voesc numai să câștige bani, ca să-și poată rescumpăra moșiile pierdute, și iară se întorc acasă: cel puțin vor aduce cu sine învățătură, că acum trebuie omul mult să muncească, și să ducă un cumpăt înțelept, căci altcum se prăpădește.

Într'un sat aproape de Timișoara, fost când-va sat românesc, mai de mult au început a se așeza nemți, au cumpărat dela români case și pământ, acum sunt și în număr și în avere în majoritate; în reprezentanța comunală sunt în mare majoritate; români țin și oi: nainte cam de vro zece ani, reprezentanța comunală a hotărât, că nu mai e permis să pască oile în izlazul comunal. Români aflându-se asupriți prin aceasta hotărâre, au încercat să-și separeze competența lor din izlaz de competența nemților, și spre acest scop au spesat din banii bisericii 300 de fl. cu advocații dar izlazul nu l'au putut separa; banii nici până acum nu i-au întors bisericii; români altcum între sine erau în ceartă și procese. Nainte de vro-câțiva ani, a venit la mine un român din acea comună, ca să-l dau sfat, că cum să se apere români de asupririle nemților? Acestuia i-am zis: *mergeți acasă și spuneți românilor, să fie oameni înțelepți și de omenie, să lucreze și să cruțe și să-și rescumpere moșiile pierdute, atunci ei vor fi stăpâni în satul lor.*

Acest sfat îl dau acum și celorlalți români!

Internatul „Pavelean“ de băieți din Beiuș—Belényes.

Condițiunile primirii sunt următoarele:

1. Pentru un elev vor fi de a se plăti câte 30 cor. la lună, și așa pe un an 300 cor. Din suma aceasta să vine 240 cor. pentru întreținere și 60 cor. pentru uniformă. Plătirea are să se întempele cu toată punctualitatea în două rate anticipative, ceea ce părinților li-să aduce înainte cu toată serioșitatea, căci almintrelea rectoratul în decursul anului va fi silit a trimite pe elevii, al căror părinți nu au solvit ratele la timpul său.

2. Pentru remunerarea corepetitorilor au de a solvi 10 cor; la an.

3. Fiesce-care ținăr la începutul anului are să aducă cu sine:

a) 6 sau cel puțin 4 perechi de schimburi de trup sau albituri sau giolgiu; b) 6 batiste (marâm) și 2 cravate. c) încălțăminte trebuincioasă.

4. Vesminte de pat:

a) 1 saltea (sac de paie), b) 4 ciarșafuri (lițoluri, lepedee) c) 2 perin și 4 fețe de perin și un țol sau plapomă d) 2 fețe de acoperit patul, e) 4 ștergare și servete.

5) Are să se provadă fiesce-care elev mai departe cu 2 pepteni, 3 perii pentru călțuni și 1 pentru vesminte.

Toate schimburile și vestimentele au să fie însemnate cu grije de acasă cu numele elevului respectiv, fiind numele cusut ori scris cu cerneală ce nu să șterge prin spălare, căci almintrelea superioritatea institutului nu poate lua nici o răspundere la cas, când s'ar perde.

Părinții sau tutorii sunt rugați, ca în decursul anului să nu trimită tinerilor bani nici articol de mâncare, cari adese-ori sunt spre daunarea educațiunii și progresului în studii, și pot aduce la escese și transgresiuni. Mâncările, ce părinții cu toate acestea le-ar trimite fiilor săi, să vor împărți între toți conșcolarii respectivilor elevi.

Elevilor în Internat li să va da următoarea proviziune:

1. a) Locuință comoadă și sănătoasă provăzută cu toate cele de lipsă; b) încălzit, spălat și luminat în timpul recrei; c) vipt întreg regulat, și în special: de dejun lapte

Despărțindu-ne de bunul nostru conducător al societății de lectură, dl Ștefanica ne salută cu iubire și mergem să statorim programul.

Cercetat s'a dovedit că fusese cât va timp în Muntenegru, printre servitorii curții domnului și că de vreo cinci ani cutreiera Serbia, ca morar.

Omul acesta a fost socotit bun ca ajutor în învinsirea radicalilor. Adus la Belgrad, a fost dat judecătoresc ca pârtaș la arentatul lui Knez-vici. Din primele zile la instrucție a declarat — învățase lecția pe de rost — că a fost trimis din Cetinje, unde prințul Nicolae de Muntenegru și cu vrăjii Petru Karageorgievici și un radical alb refugiat, Ranco Taisici au arănat uciderea lui Milen, a fost trimis zic la Belgrad ca să intre înțelegere cu radicalii. Așa Tausanovici, Nicolae Pasiel, Stoian Crofci, Luba Jirovici, Maiorul Vlaicu Nicotici, Atza Stanoevici, protoereul Milan Giurici și alții și să puie la cale atentatul.

Atât la instrucție cât în ședința publică Dimitrie Crezovic, n'a încetat un singur moment de a încerca pe radicalii în proces. În zadar i s'au dovedit că minte. În zadar s'a dovedit de apărare că acest martor-mincinos nu e în stare să descrie nici unde afla biroul tipografic al Atza Stanoevici sau casa lui Tausanovici, ori a protoereului Milan Giurici, unde zicea că a avut dese întâlniri cu preținși conjurați! Nimic n'a folosit. Tribunalul n'a vrut să se seama. S'au luat de bune spusele lui Krezovic și s'au dat acele osânde grele, care au umplut întreaga Europă de groază!

Astăzi Krezovic, căruia i s'e dăduse asigurări formale că va fi scutit de pedeapsă, a fost ținut până acum în închisoare — deși toți cei lăți osândiți au fost de mult eliberați — de frică ca să nu spue ce s'a petrecut — iertat de noul rege, a început să-și deslege limba și să arate cine l'a pus la cale să învinșeze pe niște oameni nevinovați, pe cari nici nu l'au cunoscut ba nici numele nu le-a auzit vre-o dată în viață.

Oficerii conjurați, al căror număr trecea peste 300, erau în întreaga țară în legătură neîntreruptă prin firul telegrafic. Ar mata, care cunosc planul conspirației, a ocupat toate edificiile postale ear aparatele telegrafice erau mânuite de oficeri.

Interiorul țării trupele erau gata pentru cazul când conjurații din Belgrad n'ar fi putut a-și duce la bun sfârșit planul lor și pentru cazul când Regele Alexandru ar fi fost asasinat.

S'a planuit o revoluție și, dimpreună cu populația țării, oficerii voiau să deționeze pe Alexandru.

Pentru ca însă să se înconjoare vârfurile mari de singe în timpul revoluției, ei au pus mâna pe magazia de arme și n'ar fi dat arme rescușilor civili, decât în cazul cel mai arzător. Cartușele au fost schimbate, așa că în locul cartușelor pline, ei au pus patrone goale. Oficerii conjurați au făcut peste puțină de folosit tunurile, luând un șurub dela închidătoarea tunului. Cu astfel de conjurații ușor ar fi putut desarma trupele credincioase Regelui Alexandru, fără ca să se întâmple vârsări de singe mai mari.

Adunarea generală a Asociației.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă în

Adunare generală ordinară

la Baia-mare pe zilele 9 și 10 August st. n. 1903.

Programul adunării este:

Sedința primă.

Duminică în 9 August st. n. 1903, la orele 11 înainte de amiază.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaților prezenți.
3. Raportul despre activitatea comitetului central în anul 1902.
4. Alegerea comisiunilor:
 - a) pentru examinarea raportului general;
 - b) pentru examinarea socotelilor pe anul 1902 și a proiectului de buget pe anul 1904;
 - c) pentru înscrierea de membri.
5. Propuneri eventuale.

La orele 5 după amiază sedința festivă a secțiunilor științifice-literare.

Sedința a doua.

Luni în 10 August st. n. 1903, la orele 10 înainte de amiază.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.
3. Dispoziții pentru verificarea proceselor verbale.
4. Închiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului Asociației (în Sibiu, Strada Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 3 Iulie 1903.

Iosif St. Șulufiu m. p., Dr. Ilie Beu m. p.,
vicepresident. secretar II.

Teribila catastrofă de cale ferată din Spania.

„Daily Mail” dă următoarele amănunte asupra teribilei catastrofe de drum de feră dela Logrono:

Trenul poștal Bilbao-Barcelona era compus din 2 locomotive și 18 vagoane pline de călători. La trecerea podului de pe fluviul Naprilla, prima locomotivă ajunse cu bine la celalalt țărm; a doua căzu de pe sine, se rupse de locomotivă dinainte și se rostogoli delav înălțime de 10 metri în fluviu trăgând după sine întreg trenul. Apele fluviului erau foarte scăzute și vagoanele sfărâmate se prăbușiră în fundul pietros. Locomotiva s'a implantat în fundul fluviului și a fost acoperită cu desăvârșire de sfărâăturile vagoanelor. Prăbușirea a fost așa de violentă încât lemnăria vagoanelor s'a prefăcut în țandări mici. Din grămada de lemne pline de sânge căutară să iasă cei răniți și să dea ajutor celor ce nici nu se mai puteau mișca. Vasele, strigăte celor pe moarte umpleau văduhul. Din tot trenul n'au scăpat decât șase persoane: conductorul și fochistul primei locomotive, precum și patru călători cari căzuseră în fluviu. Unul dintre ei a alergat în orașul Cenicero, așezat la 20 minute depărtare de locul sinistrului, ca să ceară ajutor.

În timpul acestei calamități cinci dădeau ajutor călătorilor răniți. Ajutoarele sosite din Cenicero erau insuficiente și foarte cu greu se putea lucra la scoaterea răniților și morților, de oare-ce vagoanele formaseră un fel de zăgaz și apa grămădindu-se începuse să treacă peste ele. În ziua catastrofei au fost scoși de sub dărâmături 140 de inși; jumătate din acestia erau morți; trupurile a parte din ei erau rupte în bucăți. În tren se aflau mulți bolnavi cari se duceau la băile de pucioasă din Fitero.

Rugăciunea Țiganului

O fi având el Țiganul noroc la cai breji, nu știe ba, da la furat, știu că nu l' merge. O întoarce el să-i vie bine, o învîrtește, da degeaba, tot îl prinde cu mâța-n sac.

Într-o vreme, ci-că Țiganul s'o pus în gând să șterpească salba dela Maica Domnului.

Cum să facă s'o nimerească?

Păndese odată când popa nu venise încă la biserică și cum era cam diminecior, norodul nu prinsese a se aduna în casa Domnului; — dascălul era la tocat.

Țiganul, cum intră, face ochii în patru, îi rotește în toate părțile și mândea înspre făcătoarea de minuni.

Când colo iată că pică un creștin:

— Ce faci acolo faraoane?

— Mă-nchin...

Cu vorba asta scapă Țiganul. Da ciuda lui n'a fost proastă.

Vine în altă Duminică, tot așa de cu vreme.

Auzise el din lume, că de Țig cu vreme să-ți iasă o treabă la bun capăt, atunci te put sub ocrătirea vr' unu sfânt.

Cum intră în biserică, prinde a face la cruci și a se ruga; dănd cu ochii de icoana lui sfântu Nicolae, cade în genunchi și se apropie de mucenic, făcând într'una la mătânii. Plângător, înecându și vorbele în suspine, zice către sfânt:

— Mare mucenice Nicolae, ajută-mi să fur salba dela Maica Precista, că Țig face cadran de aur.

Dela sate.

Este adevărat, că în comuna Costei (coțul Timș) la 18 Iunie a. c. s'a ținut alegerea de cassar comunal și încă nu „provisoria”, ci definitivă și am fost ales de atare subscrisul, mai înainte Mihail Țernilă.

Cu cele scrise până aici mă împac. Nu mă pot împăca însă cu aceea că a-și fi „om fără avere și trecere în comună”. — Și aceea e adevărat, că nu mă pot bucura de atributul „avut” în înțelesul cum înțelege raportorul. Mă bucur însă de acel atribut, într'alt înțeles, că adevărat mă simt bogat în minte întreagă și în caracter onest; calități, pe cari ori care om chiar și raportorul dela resplătit-ul din nr. 24 a „Tribunei Poporului” ar trebui să le poșadă, cu atât mai mult trebuiesc acelea unui cassar, fie de ori-ce categorie. — Astfel de calități minte întreagă și caracter cinstit, fac ca cine-va să se bucure de trecere înaintea celor cari îl știu.

Și că raportorul din întrebare tocmai dînsul nu are trecere înaintea comunei Costei este evidentă din împrejurarea că nici nu ia pomenit nime numele atunci, când s'a îndeplinit postul de cassar la care poate, că ar fi voit singur să reflecteze... mai departe crede raportorul, că numai oamenii cari nu-și schimbă numele sunt cu caracter, onști și trecere înaintea lumii?

Că eu mi-am maghiarisat numele am făcut — aceea nu ca să mă lapăd de națiunea mea și să mă fac chiar maghiar, căci am făcut-o aceea pentru-că am fost silit să cedez împrejurărilor pe când am fost gendarm. — După-ce am eșit însă din serviciul acelora, am grăbit să îmi reiau numele, dar nu mi-a succed; după cum să vede din aci alăturata rugare ca am înaintat-o spre acel scop și respingerea explicată din partea vice-comitetului. Am citit aceste acte: D-tale ele-ți fac onoare ear pentru govinții sunt rușine! Redacția) Văzând însă că nu im succede am recăpătat numele vechi, m'am mulțumit cu situațiunea mângându-mă cu faptul, că avem destui bărbați cu nume străin, dar pentru

Asta n'a ținut mult. Profesorul Dumbrava propune și noi primim cu bucurie: Convenim să-i premergă serviciul dăseac în ambele biserici. Va vorbi în sala di director Butean, li va răspunde patrioții Muntean. Seara banchet. Timpul fiind înaintat, ne grăbim la un pocai de bere în ospătăria „Otthon” și de-aici pe la familii, că-i prânzul pe masă. (Va urma).

Sân Petru la nuntă.

Ajuns într'un sat și auzind glasuri de fluere și cimpoaie, joc și chinituri, Sân Petru dete a înțelege, că acolo zău, e loc și pe cel-ce nu și stie bate tureci cismelor, că dacă nu altă, barem i-se imbie o coajă de mlaia, un păhar de apă rece și un loc de ședere pe după use și dreptul de a privi la cel-ce se veselesc. Înpina mai tare de dorul de a ști și cunoaște obiceiurile și de pe la astfel de treburii, Sân Petru topoti în lăuntru; dar că praful cât îl încercase pe haine vântul rochiilor, cari se ridicau în slava glasurilor de fluere și cimpoaie, sfîșia sa se dete pe după use și de acolo privea, sbocotindu-i inima...

Dar pe când își însemna mai în tîneală cele auzite și văzute, eacă: din ce loc și cum? nici sfîșia sa nu băgase de seamă, dar îl aruncă necurată dintre cei mulți pe unu roșu la pîr și la topor... și cum se cade de cald la amîndouă urechile... care fără pic de întrebare pe bietul Sân-Petru

mi-ți l'înhață cu o mână de ceafă și cu cealaltă dă ai prăvuși reverenda... apoi dă-l cu picioru în grindă... până-l scapă pe poartă afară, unde în chip de merinde îl mai umflă odată cu pîmîu în cojoc, din care se ridică un nor de praful. Noru întunecînd ochii Sântului Petru, în același minut îi lumina însă mintea... și hal, nu departe, ci cum al zice „până iel pe după casă”, unde dă l'apă și sopoanele celor floace cărunțele, apoi peapîm. Din straiță își scoase reverenda cea de anglie (că mai avea sfîșia sa una și de zile mar!) și ferind-o și scuturînd-o, să nu fie îmbotită, o îmbracă, punînd în locu-l pe cea scuturată între nuntăși; apoi îmbracă în locul cojocului celui petecit și prăfuit în poartă, pe cel încercat cu bumbălace de aur și islogi în multe chipuri și din ce în ce mai scilpicioși.

Să l' fiți văzut acum! Nu știu cui să-l aseamăn. Comănacul n' cap și cărja n' mână — unde și trebuie domn mai de cinste și mai „fain.” își luă inima în dinți și întoarce mereu și fâlos până de unde cu un jumătate de cias mai nainte ieșise fără voie și spărios... Să l' văzut acum! Cum dete cu ochii de sfîșia sa, portarul strigînd un „gevertheraus”, ca înaintea unui nu știu ce împărat, nuntăși urmați de fluere și cimpoi, cu lămpioane pline... în mîni (căci din întemplantare „pînczer”-ul chiar atunci le servise pline) îi ieșiră spre întîmpinare și pîndindu-l în lăuntru, îl conduseră și-i cinștiră chiar schannul — mirelui. Nici eu n'aș dori loc mai de cinste azi...

Să nu credeți că cine-va dintre nuntăși l'ar fi recunoscut vr'odată. Nu! La lumina atîtor lumini aprinse (căci era acum seara) Sân Petru părea un raiu întreg!

Oaspe nou și minunat! Bucătăresele și păharicii umblau — ca aluna n' ciur; deci nu i mirare dacă cât ai bate în palme masa tu încercată. Uff! Săracă dirimă seacă...! Șapte guri de bălaur și înecete „șapte rîzete ale popii” să l' avut cin-va... Dar Sân-Petru nici cu una nu gusta, nici în una ce-o avea nu punea, ci tot cât i-se imbia, nu știu ce inimă avea, că tot-tot pe haine-și vîrsea.

La asta vedenie, toți căscau ochii cât cepele cele slrvienești și cu ochii se întrebau... dar nime răspuns nu putea da: dacă lucrul asta e dela om cu înțelepciune, ori dela „om cu mintea în pruni”? Le-a spus-o Sân-Petru.

Unul dintre ei, ale cărui urechi ardeau... și care acum da pe scăpătate... îl întrebă:

— De ce faci pradă din mîncări și beuturi?

— Nu fac pradă, ci paradă, mă rog dumitale și dumneavoastră, cinștiți adu nați! — răspuse Sân-Petru.

— Ce paradă, ce paradă?! Cine ești tu, că vorbești așa căciorii?!

— Mă rog cu plecăciune, eu ls tot cel de mai nainte, cel scos de după use, știți: petecosul și prăvosul... Eu ls Sân-

Petru! Am intrat atunci nechiemat și afară m'ati dat, avînd haine slabe și prăvoase, drumariu fiind; ear acuma, după-ce am îmbrăcat hainele aste... fără a mă recunoaște m'ati întîmpinat ca pe un împărat. Atunci am intrat nu pentru mîncare și beutură, ci pentru ale mele treburi... ear acum am intrat pentru mîncări și beuturi, ca să-mi ospătez — hainele, pe cari voi mult le prețuiți. Dați-mi dară voie să fac deplină cinste de care ați învrednicit hainele mele!

Toți sau sculat în picioare și s'au rugat de iertare; ear Sân-Petru, ca omu lui Dumnezeu i a iertat, dacă vor primi sfatul acesta, ce le-a dat:

— De acuma nu mai cinștiți hainele, ci pe cine i în haine, de sunt bune și frumoase, de sunt slabe și prăfoase: pe om adică; că omu-și face hainele cum are rînd și plăcere nu hainele pe om.

Sfatul a fost primit atunci; dar din acea noapte până în ziua de azi așa a rămas: „Pune haine pe un butuc și-i zici om.” Om ne om, dacă-l vezi în podoabe și cu capu pe sus ca șerpele, îi zicem „li om sireacu!” Omul cu haine mai slabe între cei cu haine „faine” are „cînstea cănelui...” și-i zicem: „Slab om, fie l' focu lui!”

Atîta am auzit, atîta v'am spus. În cât nu-i adevăr — întreb și scripturile.

G. Bodnariu.
preot

aceea toți buni, ba poate cei mai buni români au rămas și să manifestă de atare, și întors val cât este de mare numărul acelor bărbați de ai noștri cari cu toate că au nume ce sună a românește, națiunea Română însă nu s-a poate mândri cu ei, și s'ar simți foarte bine, dacă nu i-ar ști în sinul ei.

Că n'am avere materială mare, cred că nu ar fi fost în destul motiv, ce l-a boldit pe raportor să certe comuna, pentru că m'a ales cassar al ei. — Căci dacă în zi de azi să concedie un post de cassar unuia care depune ca garanță vr'o 2000 cor. averi care ating sume de milioane ce le trece prin mâna lor, apoi și mie mi-se poate încredința fără pic de rezervă postul de cassar comunal, pe lângă garanția averii mele ce-o posed în val, de peste 1800 cor. iar capitalul care se învîrte prin mâinile mele, va face câte-va zeci de mil. — De altfel nu înțeleg pe „raportorul tufă” că nu-i convine că m'au ales pe mine cassar, fiind fără avere mare, iar trecutul îi spune că aici au fost cassari comunal fără pic de avere! Apoi de, să vede că „raportorul tufă” nu e om din comuna noastră și de aceea nu știe ce trebuie să știe.

Costet, în 5 Iulie 1903 st. n.

Cu stimă:

Mihail TERNILĂ (Csiki).

De mai multă vreme în comuna noastră bisericăsească perplesită și anomaliile în administrația bisericăsească, ca de p. cauza cu cărămida, varul, peatra, lemnele etc. s'a în cuibărit fără mare greutate și remușcare, — așa că simțământul nobil și moralul creștinesc putem zice, numai numără mult.

Începând însă prin anul 1900 Prea Venerabilul Consistor Arhidieceșan — prin esmialul său și apoi prin sentința sa, în această materie, să părea că voește a pune capăt acestor păgubitoare rele, în administrație și morală.

Însă prin intervenirea nu știu cui, — calea bună a investigațiilor — și adevărilor, sa abandonat cu totul.

Acum culpabilitatea e acoperită prin apărătorii mai desteri în materie, ca cei acușati.

Așa a ajuns sormană noastră biserică. Și dacă așa să încearcă cine-va a să acoperi culpabilitatea, să nu creadă nimeni că vîlul ce o acopere nu s'a va ridica, — și adevărul nu va triumfa pe una sau pe altă cale.

Tainele produsilor de până acum sunt multe.

Ele vor trebui descoperite, și dacă lucrurile nu își vor lua calea lor adevărată și deamă, atunci vîlul se va ridica și fără cruțare adevărul va resuna verde românește la auzul lumii.

Atîta de astădată.

Tohanul-nou, 5 Iuliu 1903.

Un parochian.

De pe valea Bistrei.

O adevărată zi de sîrbătoare a avut comuna bis. Cireșă cu filia Zivoli și Ferdinandsberg Dumineca în 15/18 Iunie.

Ca unul ce am fost de față aflu de lipsă ca acest act solemn care s'a îndeplinit cu atîta dovadă de hîrnicie din partea tuturor celor chemți, — resp. ca această sîrbătorire care s'a sîrbîrit cu atîta însoțire — să nu se noteze și pe această cale.

Aceasta este ziua de instalare în parochie a tinerului preot D-l. Ioan Popovici din Iaz.

Venirea D-sale în parochie a fost cu atît mai bine primită, cu cît după cum sunt informat măcar că a fost ales cu totalitatea voturilor, totuși a avut să se delature multe!

Acum dară fiind instalarea, de toți iubitul Domn Protopresbiter Andrei Ghidiu din Caransebeș, ca delegatul Ven. Consistor diecesan, la timp potrivit însoțit în călătorie de inteligență din comunele învecinate, s'a prezentat în Comuna Cireșă fiind primit cu mare bucurie.

La serviciul dumnezeesc public înmîns, și mai virtuos inteligență, dela diferite stabilimente din apropiere.

Dar dacă este vorba despre actul special al introducerii: vorbirea magistrală a D-lui Protopresbiter Andrei Ghidiu, — pe lângă aceasta apoi modul de predare, adresându-se poporului, căruia îi explică în mod intuitiv prin citirea documentelor, întreg actul ce s'a sîrbîrit și însemnătatea lui, — apoi adresându-se tinerului preot, căruia îi predă crucea, evanghelia și cheile s. bisericii. Toate în legătură și însoțite de cele mai potrivite însoțiri și cu elocvență rară, — cari și pe cei ce pricepeau bine limba, — ia captivat. Zic toate acestea, precum și cuvîntarea noului preot, pe care noi și alt cînd îl știm din orator și despre care o persoană competentă s'a exprimat că pare că dinșul cu ani mai înainte tot pe amvon a predicat, — zic toate acestea nu mai bucurie ne pot face și fals!

Acum după biserică. — la masa cea bine îngrijită de tineră Doamnă preoteasă Mărioara Popovici, — nu s'a lăsat nimic de dorit. Ear la rîndul toastelor nu era altă decît bucurie și veselie mai virtuos fiind și poporul în apropiere să auzeau cuvintele: „să tot ascultă”. Pentru cine nu s'a toastat! Pentru gloriosul Domnitor, pentru episcopul bisericii noastre, pentru noul preot, pentru comuna bis., pentru inteligența străină etc., încât nu se mai sfîrșea, făcându-se astfel că mai splendidă sîrbătoare a această.

Toate acestea ne îndreptăște a crede că turma și-a aflat păstorul iubit și Păstorul turma cea vrednică.

Să le fie de bun augur!

Din Zarand.

„Răspuns unui amic al păcii” din Munții Apuseni.

(Urmare și fine).

Toți cei patru și cu martorii plătiți de Onețiu au fost citați la cancelaria preteritorială din Roșia și acesta fiind omul lui, ia pedepsit cu 400 cor. spunându-le, că n'a fost permis să țină adunare în sat. Amice! acestea dau dovadă, că părintele Nicolae Onețiu e un om plăcut și liniștit în mijlocul unui popor!

Dar a luat pentru un estras 2—3 florenți și pentru 2 morți 140 florenți, sunt fapte nobile și plăcute înaintea Dumnezeu și a oamenilor? Dar a lăsa mortul desgroat, pentru că n'a avut omul bani să-și plătească momentan — e faptă cinstită, iubite amice! Și a intenta proces contra unui creștin pentru că n'a voit să-și dea crucerul de ertăciune, e și mai nobilă faptă, scumpe amice al păcii? Referitor la averea bisericăsească n'am nimic contra părintelui Onețiu, căci în adevăr a și mărit-o într'un mod îngrozitor, așa, că incurcătura în averea bisericăsească din parochia Valea-verde, e mai mare ca cea babilonică, ear casa bisericăsească suferă de stomach.

O informațiune proastă și neadeverată natural numai dintr'un cap ca al „amicului păcii”, poate eși la iveală. Susține și informează rău publicul, dlui, că eu am dat afară din biserică pe femeia Rus Maria.

Faptul s'a întîmplat în biserică în adevăr, dar n'a fost aruncată din partea mea, ci a episcopului Petru Ciocan, pentru că certându-se cu alta dela un scaun, mă conturba în decursul predicii. Despre aceasta însuși episcopul poate fasiona și dovedi întreg poporul! Apoi mai ai un păcat, pe femeia amintită n'o cheamă Rus Maria, ci Ciocan Rachila. „Amicul păcii” continuându-și versurile sale nemelodice, dice; „știm, că pentru că n'a fost denumit administrator parochial în Blăgești Criș, am pus la cale pe mai mulți oameni ca să facă scandal în biserică și cu forța am voit să i-au sigilul din mîna protopresbiterului tractual.

Mai eată încă un neadever esit dintr'un cap de gîrgăun. Faptul stă așa: Eu și cu părintele Stefan Hărăguș am fost denumiți de administratori parochiali din partea protopresbiterului tractual.

Pe al doilea adm. poporul nu l-a voit din motivul, că dlui fiind ca președinte al pădurilor comunale din Blăsești, în mai multe cazuri a pedepsit aspru pe câți-va poporenți.

Și eată ura gata în inima poporului! de-a nu mai ținea cu dînsul. Amice! ești un om slab, cînd susții și publici astfel de lucruri, că am voit să iau sigilul din mîna protopresbiterului. E prea adevărat și fapt, că creștinul Avram Seacha și câți-va înși au luat matriculele din mîna protopopului, dar numai după-ce am îndemnat eu pe părintele protopop ca să-și imbie cu ele dacă voiesc să le ia cu puterea, pentru că este lege și pentru puternicie, și nu sigilul „amice bostan” pentru că acela era în buzunarul protopopului predat din partea mea în școala confesională.

Informația — te amice — și despre aceea — că în cazul acela am fost scutit de apărare al părintelui protopop. — Poporul n'a fost agitat de nici un preot din comună, ci motivul acela pe care l-am spus mai sus. În sfîrșit văzînd cum merg treburile — am abzis, ear protopopul Vasile Dămian m'a susținut și mai departe.

Și în sfîrșit, dacă ai pretenția de-a susține și mai departe fără de-a produce dovezi autentice, eu voi dovedi așezîntele mele, după-cum m'am exprimat și mai sus.

De ce sunt iubit de inteligența din Abrud — Brad și jur? În ce disordine mi am adus parochia mea, că nu ne spu? Poate prin edificarea școlii în parochia mea pe spesele mele proprii, unde n'a mai fost școală de cînd e lumea? Aceasta e disordine mamelucule! Căci alt-cu n'am făcut ca. preot de trei ani.

Bogatul material ce-l mai am despre părintele tin cestiune și chiar despre tine amice al păcii, dîndu-ți numele pe față, îl rezerv pe viitor.

Declar, că toate celea scrise la adresa mea în ziarul „Tribuna Poporului” de „amicul păcii” sunt numai niște neadeveruri netemeinice isvorite din pismă și ură față de mine; ear pe tine amice al păcii te numesc mameluc.

Dă-ți numele pe față — și atunci vede-vom!

Ioan D. Șortanu,
presb. ort. rom.

PARTEA ECONOMICĂ.

Stupăritul

Prelegere populară.

(Urmare).

„Spre acest scop este trebuință de un ciubăr mare cu toate făcute din lemn cît mai tare d. e. din stejar. Toartele se fie mai înalte ca de obicei. Pe fundul ciubărului tocmai la mijloc, se înțepenește un lat, 2 cm. gros, la mijloc găurit; gaura se fie captușită cu blechiu. În toate de asemenea să înțepenește un lat la mijloc găurit; această gaură se îmbracă și ea în blechiu. În cele două găuri se așează un fus, care învîrtindu-se pune în mișcare un coș făcut din lățiori și așa de mare ca se potrivească în ciubăr în tocmai. Casul e făcut în patru muchi, la fund ceva mai îngust ca din sus. Împrejurul coșului să înfășură un roci de sîrmă (drot) în depărtare de 1 cm., întocmai cum se închid coliviile de paseri. Sîrma poate fi înlocuită prin o sfoară subțire (șpargă).

Cele patru laturi a le coșului să fie așa de mari ca să încapă 4 faguri cu pîrcane cu tot; după-ce, cu ajutorul unui cuțit anume făcut să desgolească căsuliile, fagurii se așează încât-va plecați înspre pîreții ciubărului.

Fusul de care amintisem se fie mai înalt decît toartele ciubărului. Pe capătul din sus se înfășură o sfoară tare și la capătul acesteia se pune un mînușchiu de lemn.

Trăgînd de capătul sfoarei, care se înfășură și desfășură în jurul fu-

sului, coșul se învîrte grabnic acum la dreapta acum la stînga.

Prin această învîrtire, mierea din partea din afară a fagurilor sboară toată înspre pîreții ciubărului. Acum se întorc fagurii cu partea din lăuntru în afară și coșul se învîrte din nou. Cu chipul acesta, în timp de câte-va minute, mierea din patru faguri este scursă cu desvîrșire.

În partea din jos ciubărul se aibă o gaură, prin care să se scurgă mierea într'un alt vas peste care se pune o sită.

Cu ajutorul mașinei de stors o pătăm miere aveau curată.

Storsul cu mașina are avantajul că, nu stricăm fagurii, ci-i putem pune din nou la locul lor să-i umple albinele cu miere. Acest lucru pozează e cel mai de frunte și mai folositor stuparului, care în adevăr voește să se folosească din stupărit. Prin aceea că dăm fagurii gata albinelor, facem ca să putem recolta miere din greu cînd e în toate florile și înca miere de frunte, altcu pierdem foarte mult, căci albinele silite să-și facă mai întar fagurii apoi să adune miere. Astfel ele petrec mult timp cu facerea fagurilor, ear folos avem puțin, de oare-ce și așa știm că din faguri tare mulți ies puțină ceară; miere însă adună ea înlesnire netrecîndu-le atîta timp și ne-avînd nici atîta lucru ca la cîditul fagurilor.

La coșnițele mobile lucrul merge tare ușor cu punerea de faguri gata. Dar și aci voind a produce ceară mai multă punem numai rametele goale fără faguri. În acest caz însă tot de-auna pe partea din lăuntru a scînduricei de sus a rametei se face începuturi de faguri cu ceară pentru că albinele se poartă cu fagurii.

(Va urma.)

Mulțumită publică.

Cu ocaziunea s ratei poporale aranjată de Reuniunea pentru bibliotecă populară din Viștea-inferioară au binevoit să solvi peste taxa de intrare următorii d-ni: Nicolau Borzea preot 2 cor., Al. Borzea notar 40 fl., Ioan Stanciu preot 1 cor. 60 fl., Iosif Neagoe comerciant 60 fl., Dionisie Stanciu, comerciant 40 fl., Buzerzky A. pădurea 40 fl., Ioan Băncu învățător 40 fl., Aurel Borzea comptabil 20 fl., Nistor Docrim, vice-notar 40 fl., Em. Lupea, practicant de notar 30 fl., Nicolau Frîncu 40 fl., Aernald S. respicient 1 cor. 80 fl., Szilagyi S. 80 fl., Nicolae Frîncu, practicant de comptabil 30 fl., Nicolae St. Grapă 40 fl., Borzea, D. Cărje Dumitru N Neagoe Godan, Nicolae D. Borzea Dionisie Borzea Vasile I. Sandru, I. Cărje și Radu Cărje câte 20 fl., tot din acest privilegiu P. O. Domn Ioan Cîndea protopop în Arig Nicolau Cucu, preot în Corbi au binevoit a contribui cu câte 2 cor. la scopurile „Reuniunii”.

Tutorul acestor domni le exprima în numele „Reuniunii” mulțămitele noastre. Tot cu această ocazie comitetul „Reuniunii” noastre își ține de cea mai plăcută datoră a exprima tot pe aceasta cale profundele sale mulțămite d-lui Dr. Ioan Senchea avocat în Făgăraș pentru donațiunea de cărți în preț de 20 cor. făcută „Reuniunii”.

Din ședința comitetului, „Reuniunii” pentru bibliotecă populară

Viștea-inferioară în 25 Iunie 1903

Nicolau Poria,
prescr.

George B. Boieriu,
notar.

Din Austria.

Autograf împăralesc. M. Sa Monarchul a adresat primului ministru Austriac următoarele:

„Iubite Dr. Körber! — După cumpenirea temeinică și profunde examinare a acelor cauze, cari pe D-Tale au îndemnat ca să mi înaintezi demisia D-Tale și a întregului ministeriu, nici pe lângă greutățile, cari după opinia D-Tale predominază situația și cauzează pedecă în mersul funcțiunii D-Tale, nu pot satisface de a-ți primi demisia și a te absolve dela postul ce ocupi. Considerând cauzele foarte însemnate, cari în vremea cea mai apropiată pretind regulare, și la cari se recer puterile cele mai probate, am trebuință și pe mai departe de serviciile D-tale mie atât de prețioase. Când cu mulțumită și recunoștință îmi aduc aminte de meritele de până aci, atât ale D-tale cât și ale întregului minister, conțez la atât de mult probatul D-Tale patriotism, și te asigur de neștrămutată și deplina mea încredere.

Viena, 7 Iuliu, 1903.

Francisc Iosif.

Papa trage de moarte.

Roma, 8 Iulie.

Cum se vestește din Roma, papa a declarat în fața secretarului său Angeli, că a pierdut orice speranță și simte că Dumnezeu îl va chema la sine. Parăsește pământul cu conștiința, că și-a împlinit în todeauna datoria față de biserică și de omenime.

Roma, 8 Iulie.

Papa a chemat la sine pe cardinalul Angeli și i-a spus, că-l doare mult, că nu poate lua parte la rugăciunile în cinstea mamei prea curate dela muntele Carmel. Cardinalul Angeli a încercat să-l mângâie pe papa spunându-i că presentimentele lui de moarte nu se vor realiza, dar papa n'a mai zis nici o vorbă.

Roma, 9 Iulie, noaptea.

Doctorii nu mai au nici o nădejde să-l poată scăpa pe papa. Se așteaptă din clipă în clipă ca Leo XIII să-si dea obșteșcul sfârșit. E de mirare puterea sfântului moșneag, care de trei zile luptă cu moartea și așteaptă atât de senin să se desăvârșească din viață.

Între cei cari luptă să ajungă papă, sunt: secretarul de stat cardinalul Rampolla, Vanutelli cardinalul bătrân, Svampa arhiepiscopul dela Bologna, cardinalul Girolamo Gotti, episcopul din Oreglia. Aceste nume se aud în toate părțile. Dar trebuie să însemnăm că din aceștia doi, Svampa și Oreglia, peste tot nu poate fi adus în combinație. Svampa, cel mai strălucit talent al bisericii e grav bolnav. Cu câți va ani înainte a fost paralizat, în urma căreia i-s-a umflat fața, încât ori-ce ajutor medical e în zadar. Cardinalul Oreglia e de 76 de ani, e istovit cu totul și foarte nervos. Așa că nici el însuși nu se crede accesibil de a ocupa scaunul papal.

Așa pe listă rămâne numai Rampolla, care e de șasezeci de ani, Vanutelli care a trăit mult în Viena și Gotti. Mai sunt două nume cari pot fi luate în combinație: cardinalul di Pietro și patriarhul din Veneția, Santo.

Rampolla! Cine nu cunoște acest nume? S'a scris o literatură întreagă despre el. Când a fost nuntiu în Spania, sub împrejurările grave de atunci a lucrat cu atâta istețime, că a atras asupra-și toată atenția Romei și când se da ocazie, îl făceau executorul voinței papei. De șase-spre-zece ani e secretarul statului papal și tot ce a săvârșit în această calitate, se ține de istorie. Dar sunt diferite păreri în ceea ce privește alegerea lui de papă. E peste măsură mai diplomat decât să poată îndesuli pe toți cari au vot la alegere. E mare opoziție. Datoria lui de cancelist apucăturile lui tactice au fost în legătură cu multe neplăceri, cari toate acum trag în cumpănă — contra lui.

De altcund istoria dovedește, că nici

odată n'a devenit papă, secretarul de stat, așa că alegerea lui Rampolla ar fi primul caz. Vanutelli, a condus multa vreme afacerile nunciaturii papale în Viena. Trebuie să adăugăm că a fost unul dintre cele mai strălucite talente diplomatice din Vatican. Se înțelege, de atunci a'mbrăntit mult. Pe atunci îl numeau preotul saloanelor, și așa și era în cel mai fin și mai strict înțeles al cuvântului. E de 69 de ani, tot la această etate a primit și Leo al XIII coroana papală pe care a purtat-o 25 de ani! Dar Vanutelli a asurzit. Și acesta e un defect mare, pe care nu-l poate contrabalansa faptul că el n'are opoziție, ci numai prieten.

Despre Girolamo Gotti toți cei inițiați spun că:

Acesta e omul care are mai multe șanse!

Gotti s'a născut în 1834, așa dară e cu un an mai bătrân ca Vanutelli, și în decursul întregii lui vieți s'a născut să ajungă papă. Era peste măsură cuminte și dacă am întreba, de ce are tocmai el cei mai mulți șorți de izbândă, răspunsul ar fi unanim, că în todeauna a fost așa de cuminte să ducă o viață retrasă și modestă. N'a căutat nici-odată publicitatea. E un om foarte învățat și energic, apoi mai are și privilegiul că e de o înfățișare frumoasă, într-adevăr majestică.

E favorabil pentru el și faptul că a fost călugăr, șeful carmelitilor, ceea-ce îl ridică popularitatea în Roma. Cu un cuvânt, are multe privilegii, dar nu trebuie să uităm proverbul:

Cel ce intră ca papă în conclavă, ese cardinalul de acolo!

De obicei s'întâlnesc alegerile papale e „senzație” și „surprindere”. Așa și acum: se poate să devie Di Pietro sau Sarto noul papă. Sau un al treilea, la care nici nu ne gândim.

Alegerea lui Leo XIII de papă nu s'a petrecut fără oare-care greutăți. Au votat de trei-ori cardinalii, până când Ioachim Pechi a avut $\frac{3}{4}$ pătirim de voturi. La alegerea de papă au luat parte șasezeci și patru de cardinali; între aceștia patruzeci și patru italieni și doi din statul ungar: primatul Simor și Mihalovici cardinalul croat din Zagrab. La prima votare Ioachim Pechi a primit șase-spre-zece voturi, iar la votarea de după amiază a avut deucezeci și șase. Tot n'avea însă majoritatea trebuincioasă. În 20 Februarie au făcut o nouă votare și atunci i-au dat votul patruzeci și patru de cardinali.

Alegerea s'a terminat și Ioachim Pechi a ocupat scaunul papal. A declarat imediat că vrea să domnească sub numele de Leo XII; se îmbracă cu ornatele papale și a primit omagiile cardinalilor. În 3 Martie l-au încoronat de papă.

Primul cuvânt ce a rostit, a fost: — Fiat lux! (Fie lumină!)

NOUTĂȚI.

ARAD, 10 Iulie n. 1903.

Pilda bună atrage. P. S. Sa Ioan I. Papp, Episcop diocesan, îndată la alegerea Sa de episcop a făcut o prea plăcută surprindere comunei noastre parohiale din Arad, daruind Sfintei biserică catedrale un clopot (în al doilea turn) în preț de 8000 (opt mii) coroane, după cum a dat 5000 și pentru înfrumusețarea bisericii aradane.

Văzând aceasta nobilă și creștinească faptă, fruntașul nostru parohian și econom Dimitrie Dobrău, s'a simțit îndemnat și d-sa a pași pe urma bunului păstor și din avuții cu care l'a dăruit Dumnezeu a c'știgat întru sudoarea feței sale a mai solvit la mâinile P. S. Sale dlui Episcop suma de 2000 (două mii) coroane, pentru facerea unui orologiu la sfânta biserică, cu arătătoare în ambele turnuri, și în front cu lumină electrică. Contractul s'a și încheiat cu un întreprinzător, în urmarea căruia la întâiu Octombrie a. c. ceasul va fi dat spre folosință publică, și va vesti, împreună cu clopotul, că mai are maica biserica fii plini de dragoste și evlavie, gata la jertfa

Numele fruntașului nostru Dimitrie Dobrău stă încă de mult cu fală în biserica Aradului, pe 2 icoane mari

din fruntea altarului. — Comitetul parohial, în ședința sa din 8 l. c. a primit cu mare însuflețire acest nou și însemnat dar bisericesc, și luând act cu plăcere a decis să i mulțumească vrednicului fruntaș prin o adresă de mulțumire. — Și noi zicem din inimă:

Să trăiască!

Celica Delavrancea, fida d-lui Barbu Delavrancea, este obiectul de admirațiune a publicului musical din București. La un concert dat Duminecă în sala Ateneului, tinera domnișoară s'a remarcat ca o artistă deservită, adevărat geniu. A executat la pian cu atâta măiestrie un „Concert” de Chopin, încât a stors furtună de aplauze ear zărele din București scriu cu adevărat entusiasm. D-soara Celica este în vârstă numai de 15 ani; cel cart o cunosc însă de mică copilă, deja nainte cu 4—5 ani i-au admirat talentul musical. Urmând să cultive arta musicală, ceea ce desigur va face, fără îndoială va ajunge să câștige lauri cari vor fi podoabă întreg neamului românesc. I-o dorim din tot sufletul.

Hymen. Dl Constantin Burdia, primarul Caransebeșului, s'a cununat Sâmbătă la Băile-Erculane cu d-na Maria Menzse. Martori la cununie au fost: comitele suprem Carol Pogány și Emerik J. Kabffy, deputat și secr. de stat în pensiune. Felicitările noastre!

Fidanțare. D-soara Danița Bogdan, din Delibata s'a fidanțat cu dl Nicolae Pocean, din Oravița-montană. Multe felicitări.

Nouă cancelarie advocațională. Dl Dr. George Dubleş, avocat, face cunoscut, că și-a deschis cancelaria advocațională în Hunedoara. Îi dorim izbândă!

O artistă în — fluerătură. D-soara Manolescu, Romăcă din București, are darul de a ști flueră atât de bine și așa de nuanțat, încât amicii au sfătuit-o să se lase a fi auzită de public. D-soara Manolescu a urmat sfaturilor, și publicul ascultător a rămas încântat. Ziarele din Paris sunt pline de laude la adresa ei. Revista „Femina” îi aduce portretul în numărul din urmă, scriind despre dexteritatea ei următoarele: „Cei cari n'au auzit-o fluerând o serenadă de Braga, nu-și pot închipui până la ce grad acest ram nou rivalizează cu celelalte ramuri ale muzicii, nici ce impresie de artă își poate da. Oântecul tinerei romănce este mai dulce decât flautul, și sunt sigur, că dacă priveghitoarea ar auzi-o fluerând în tăcerea pădurilor, într-o frumoasă noapte de vară, și-ar auzi vocea cu a ei spre a-i răspunde; și acest adorabil duo s'ar cufunda într-o armonie așa de pătrunzătoare, încât ar fi cu neputință unor auditori chiar preveniți, de a deosebi flueratul priveghitoarelor de acela al artistei”.

Trăznită. Ni-se serie următoarele: În ziua de Săuziene seara la 6 ore s'a descărcat asupra comunei noastre Iladia, o furtună împreună cu fulgere și trăsnete, care a pricinuit chiar și moarte de om. Anume: O femeie cu numele Ileana Radomir, în etate de 40 ani, păzia 13 oi pe o colină lângă comună. Fulgerul a lovit pe nefericita dimpreună cu 12 oi, și la moment a oțzut moartă atât femeia cât și oițele, dintre cari una a mai rămas.

Caracteristic: că mai erau în apropiere copii dar pe aceia nu i a atins de loc fulgerul. Pe asăzi se așteaptă comisia. Iladia, d. p. 1903. Cu toată stima: Matei Milancovici, învâșător.

Petrecere. Secțiunea maseșierilor români dela „Asociațiunea națională” din Arad, are onoare a vă invita la producțiunea Teatrului împreună cu petrecerea populară ce se va aranja în sala „Casei Naționale” din Arad, Duminecă în 29 Iunie (12 Iulie) 1903 în seara Sfintilor Apostoli Petru și Pavel.

Când călătorește domnitorii. Visita împăratului Germaniei în Anglia — după cum cetim într-o foaie englezească — n'a fost prea costisitoare dacă luăm în considerare comoditatea ce a avut-o în tot drumul; dar e lucru rar ca regii să călătorească estin. Așa George IV a trebuit să renunțe la călătoria în Berlin, din cauza cheltuelilor mari. Când împăratul Wilhelm a vizitat pe regina Victoria în 1891 a costat-o pe regina aproximativ 35.000 coroane, ear visita scurtă a regelui din Siam 18.000 coroane. Călătoriile reginei Angliei în străinătate fiecare separat a costat-o cam câte 100 mii coroane, deși regina a călătorit rar mai departe ca în Franța. Numai singur păharicul a a cheltuit 25 mii coroane din această sumă.

O călătorie a reginei Victoria în Balmoral a costat-o odată 200.000 coroane. Ultima călătorie a țarului în Franța a costat nici mai mult nici mai puțin 10.000.000 coroane. Și Dünkirchen a plătit mai ales onoare ca a putut da un dejun țarului. În Compiègne s'a pus dare separată, ca să poată acoperi spesele, ce au avut cu ocazia vizitei diferiților țari.

In loc de un an temniță, 3 ani temniță grea. Tribunalul din Arad pe baza verdictului Curții cu jurați, a condamnat la un an de temniță pe Petru Voștină, locuitor Gurba, fiindcă în anul trecut în 15 Ianuarie l'a lovit în cap pe Pavel Dănilă, așa că în urma rănirii a murit. Apărătorul a apelat; dar Curia a ridicat pedeapsa lui Voștină la 3 ani temniță grea.

Cea mai nestrăicătoasă cremă pentru înfrumusețarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 coroană.

Putră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.
Săpun de flori de liliac bucata 70 fl.
Pasta luno 2 cor.
Putră luno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârșiturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fl.; o cutie originală 2 cor.

— Contra gaturailui, tusei, răgușelei, flămei și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg Maria” alui Kossuth, în Arad. Piața Borosa-Beni 150 (casa Dengl.)

POSTA REDACȚIUNEL.

Beliu. N'am primit nici un raport.

ULTIME ȘTIRI.

Procesul împotriva lui Măglaș, care în chip murdar a calomniat pe Dr. N. Oncu, a fost sorocit de ziua de ieri la tribunalul din Timișoara. Mercuri însă Măglaș se făcuse bolnav și nu s'a înfățișat la poliție, care avea ordin să-l ducă cu supa, de oare-ce în alte două rânduri prietenul fraților Hamsea și al protot Putici fugise de judecată. Poliția arădăndă a trimis acum pe medicul Dr. Tisch, care a constatat că Măglaș suferă de boala sa veche: se prefăce bolnav când vorba e să răspundă pentru faptele sale. Fără multă vorbă, l'a ridicat din pat și l'a dus, așa că până Joui dimineața a dormit pe priciul din temnița poliției. Joui dimineața polițistul nr. 10 l'a dus apoi frumuseț la Timișoara.

Despre pertractare n'avem încă știre până la ora când punem foaia la tipar. Credem însă că Măglaș înfundă temnița.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barclanu.

Neubauer Manó

antreprenor de zidiri,

ARAD.

strada Kossuth (vis-à-vis de casarma honvezilor.)

☐ Telefon pentru oraș și comitat Nr. 411. ☐

Am mai multe însărcinări pentru zidirea pivnițelor de vin cu cement și beton de fer, prin urmare îmi permit a atrage atențiunea onoratului public asupra acestui nou sistem de pivnițe foarte corespunzător.

Primește spre efectuare

Pivnițe și buți de vin,

din cement-beton sistem cel mai nou, construcții din cement-beton, edificări turbina și jilip pe lângă prețuri favorabile, pe lângă garanția și condițiuni de plată ușoare.

La dorință escurg la fața locului.

Planuri și preliminar de spese fac gratuit.

1016 3-15

Cu distinsă stimă:

NEUBAUER MANÓ.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—600 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăs, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercușe mai în fleșce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423—129

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grindinei: grâu, cucuruz, secară, ovăs și toate plantele economice!

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vestimenta, mărfuri!

KISS GYULA

tâmplar de zidiri și mobile.

ARAD, strada Borosbényi-tér Nr. 13.

Primește tot felul de lucrări ce se țin de zidiri și mobile, precum: lucrări în lemn pentru clădiri, portale, aranjamente de prăvălii și birouri. Aranjamente de culină, dormitor, sufragerie și salon, dela cele mai simple până la cele mai elegante prompt și eficient.

972 7-25

Comande din provincă se efectuează numai de cât.

— Desemnuri dau gratuit. —

— La lucrări pentru biserici dau rabat. —

Piane, pianine și note musicale

se găsesc în depositul meu înființat în anul 1850 cu prețurile cele mai moderate, la dorință în rate, eventual pentru

închiriat cu luna.

Piane mele sunt din fabricile: Bösendorfer, Ehrbar, Heoffmann, Kern, Krämer, Koch și Korselt, Loner Lyra, Petrol, Proksch, Schnabel, Stelzhammer, Stingl, Schweighofer, Thak și Wessely.

— Primește reparări și acordări de piane. —

CLAVIER & HARMONIUM
Kauf- Verkauf-
TAUSCH & LEIH-ETABLISSMENT
J. KRISPIN ARAD

În biblioteca mea de împrumutare taxa lunară pentru citit este 160 cor. pe lună. De volum 10 flieri.

IOSIF CRISPIN

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 28.

962 12-20 Nr. telefonului 35.

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijloacesc pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4%, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30, 50 de ani,

adeacă în camătă e socotită atât camătă cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndeplinirea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi hipotecare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile hipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealabile nu sunt, tacele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaiate a se adresa la

HECZOG SÁNDOR

Arad, strada Weitzer-Janos Nr. 15, ușa 7.

Cel mai ieftin izvor de cumpărare în articlii de fer.

Telefon 386.

Telefon 386.

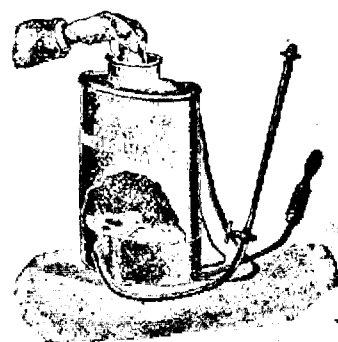
Frații Berta

prăvălie de ferării și instrumente

ARAD, Andrassy-tér 3.

Recomandă stropitoare de peronospora, sistem nou, Non plus ultra, garanție de 10 ani, cu 34 coroane. Toți cumpărătorii sunt rugați în interesul propriu, ca înainte de a cumpăra stropitoare de alt sistem să vină să vază sistemul nostru și să se convingă, că sistemul „Non plus ultra“ e neîntrecut.

„Non plus ultra“

„Non plus ultra“

946 12-12

Mare deposit în articlii de fer, instrumente, ferării de pat, articlii de culină, cuptoare, articlii de economie, puști, revolvere, patroane, cumpene decimale, telegraf de oale (cu instalare) etc. etc.

Prețuri moderate.

Marfa de prima calitate.

Coase veritabile „Bur“ pe lângă garanție.